

**Волошина С.В.**

*к.е.н., доцент,  
завідувач кафедри підприємництва і торгівлі,  
Донецький національний університет економіки і торгівлі  
імені Михайла Туган-Барановського*

**Voloshyna Svitlana**

*Donetsk National University of Economics and Trade  
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7148-6923>*

**Проволоцька О.М.**

*к.е.н., доцент,  
доцент кафедри економіки та підприємництва,  
Криворізький економічний інститут  
Київського національного економічного університету  
імені Вадима Гетьмана*

**Provolotska Olena**

*Kryvyi Rih Economic Institute of Kyiv National Economic University  
named after Vadym Hetman  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3472-7649>*

## ДЕМОЕКОНОМІЧНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ: УКРАЇНА ТА ПОЛЬЩА

## DEMOECONOMIC VECTORS OF DEVELOPMENT: UKRAINE AND POLAND

**Анотація.** Метою статті є визначення загальних демоекономічних тенденцій в Україні, їх оцінювання в контексті створення об'єктивних передумов для соціально-економічного розвитку країни за стандартами ЄС (на прикладі перебігу демоекономічних процесів у Польщі). Запропоновано вибір бази міжкраїнового порівняння з урахуванням європейського вектору розвитку України, подібності соціально-економічних процесів з країнами-членами ЄС, тісноти зв'язків у розвитку національних ринків праці. Визначено, що досягнення Україною рівнів показників країни-базис порівняння за таких умов слід розглядати як критерій вирішення першочергових завдань розвитку. Динамічний аналіз вибірки демоекономічних показників України та вибраної для порівняння країни-члена ЄС (Польщі) показав відсутність в країні необхідних для соціально-економічного розвитку за стандартами ЄС демоекономічних змін.

**Ключові слова:** демографічні фактори, демоекономіка, міжкраїнове порівняння, Україна, Польща, демоекономічні показники.

**Постановка проблеми.** Сталий розвиток кожної країни визначається сукупною дією різноманітних факторів, зокрема демографічних. Останні відображають відтворення населення через оцінювання перебігу процесів народжуваності, смертності, захворюваності, міграції тощо.

Демографічна складова частина, яка формує людський капітал країни, обумовлює рівень її економічного розвитку

й конкурентоспроможності, місткість національного ринку праці, пріоритети соціальної політики держави.

Поширеною є думка про те, що «в чистому вигляді демографічних відносин не існує у зв'язку з тим, що зазначені відносини схильні до впливу стану економічної системи <...> відповідно до законів ринку» [1]. Вирішення спільних для демографії та економіки завдань покладено на демоекономіку, яка вивчає взаємодію економічних і демографічних підсистем у безперервному циклі «населення – трудова діяльність – економічний розвиток – населення».

Важливість і значущість вирішення демографічних проблем у забезпеченні високого соціально-економічного розвитку визнані всіма державами, оскільки населення є природною основою для формування ключового фактору суспільного виробництва, а саме людського капіталу, який є економічною базою людського розвитку.

Сучасні демографічні процеси в Україні характеризуються значними проблемами, серед яких слід назвати низьку народжуваність, високу смертність населення у працездатному віці, порівняно невисоку тривалість життя, значну інтенсивність зовнішньої міграції, високі рівні смертності й травматизму, старіння населення. Подібні проблеми частково характерні також для країн ЄС. Однак витоки цих проблем, їх глибина й наслідки є занадто різними, що позначається на якості життя, а в нашому випадку може загрожувати неминучою демографічною катастрофою [2, с. 251].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблематика взаємозв'язку демографічних та економічних факторів розвитку країни тривалий час є об'єктом дослідження економічної науки. В історичному аспекті базовими вважаються наукові

праці Т. Мальгуса, А. Сміта, М.В. Птухи, М.І. Долішнього, П. Дугласа, К. Кобба, А. Коула, С. Кузнеця, Г. Лейбенштейна, В. Леонтьєва, В. Ростю, Е. Сабаді та інших науковців. Вченими створено теоретико-методологічне підґрунтя демоєкономіки, сформовано підходи до моделювання демографічних процесів та досягнення демографічного оптимуму.

Сучасні наукові напрацювання у цій предметній галузі пов'язані з іменами демографів та економістів різних країн. Вагомий внесок у дослідження актуальних проблем демоєкономіки здійснили Е.М. Лібанова, І.О. Курило, Б.О. Крімер, Н.М. Левчук, Л.С. Лісогор, О.А. Грішнова, В.В. Кірпи́чов, Н.А. Рингач, А.М. Колот, А.М. Марченко, В.М. Новікова, В.В. Онікієнко, С.І. Пирожков, Ю.С. Попков, Є.О. Прип'ік, В.С. Штешенко, Н.А. Фойгт, К.І. Якуба та інші вчені. Слід відзначити значне коло теоретичних, методологічних і практичних питань, на яких сфокусована увага науковців у дослідженнях сучасної доби. Ними активно вивчаються питання закономірностей перебігу демографічних процесів у країні та світі, їх впливу на розвиток ринку праці, визначаються втрати населення в період демографічних катастроф, демоєкономічні особливості розвитку регіонів країни, оцінюється дія ключових економічних і демографічних факторів тощо [2–8].

Так, Ю.С. Попковим у роботі [2] систематизовано сучасні теоретичні й методологічні проблеми демоєкономіки, закономірності її розвитку, сформовано макросистемну концепцію, визначено основні інструменти дослідження.

Аналізу перебігу комплексу взаємопов'язаних демографічних процесів присвячені дослідження Л.А. Чепелевської, Ю.Б. Ященко, Н.Ю. Кондратюк, О.А. Семенюк [3, с. 251–256], наукового колективу Інституту демографії та соціальних досліджень імені Н.В. Птухи НАН України [4] та інших науковців. Ними визначено основні закономірності демографічних змін в Україні, їх зв'язок із технологічними укладами, завдання демографії у становленні економіки інноваційного типу тощо.

Узагальнення останніх наукових доробок показало на переважне фокусування уваги на дослідженні часткових демографічних процесів. Зокрема, Е.М. Лібанова у роботі [5, с. 11–26] надає результати оцінювання структури, масштабів, причин і наслідків міграції населення України, використовуючи для цього прийоми міжкраїнового порівняння з країнами-членами ЄС. Проблемам народжуваності присвячена праця Б.О. Крімер [6, с. 67–81], в якій об'єктом дослідження є народжуваність населення України, перебіг якої порівнюється з відповідними процесами у розвинутих країнах світу. Наукове дослідження Н.М. Левчук у роботі [7, с. 54–65] присвячено проблемам здоров'я й тривалості життя населення, вирішення яких безпосередньо пов'язане з формуванням інноваційної зайнятості населення й балансуванням на ринку праці. Проблематика смертності населення є об'єктом дослідження у роботі Н.А. Рингач [8, с. 39–49], у якій висунуто пропозиції вдосконалення економічного оцінювання наслідків скорочення трудового життя.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Незважаючи на значну кількість напрацювань науковцями різних країн, демоєкономічні питання продовжують потребувати підвищеної уваги. Це пов'язане з тим, що економіка й демографія перебувають у постійному, переважно стрімкому русі. Крім того, завжди викликають науковий інтерес з точки зору причин виникнення, особливостей здійснення, впливових чинників, соціально-економічних наслідків тощо одні й ті ж самі процеси, але за умови їх перебігу в різних системах, які мають багато спільних рис (історичних, географічних, економічних в певні часові періоди тощо).

**Мета статті.** Головною метою роботи є визначення загальних демоєкономічних тенденцій в Україні, їх оцінювання в контексті створення об'єктивних передумов для соціально-економічного розвитку країни за стандартами ЄС (на прикладі перебігу демоєкономічних процесів у Польщі).

**Виклад основного матеріалу.** Попри узгодженість наукових поглядів щодо доцільності застосування у дослідженні демоєкономічних процесів прийому міжкраїнового порівняння, має місце наукова прогалина стосовно визначення бази такого співставлення. Як остання в різних дослідженнях приймаються загальносвітові рівні показників, які оцінюються; загальноєвропейські рівні тих же показників; рівні показників у країнах-членах ЄС; рівні показників у пострадянських країнах; рівні показників в окремих розвинутих країнах тощо.

На нашу думку, подібна невизначеність призводить до помилкового встановлення завдань розвитку країни та черговості їх досягнення. Зокрема, орієнтація на рівні показників розвинутих країн світу буде завищувати планку завдань демографічного розвитку країни, які базуватимуться на зависоких для України рівнях економічних показників. Рівні ж показників у пострадянських країнах тісно пов'язані з умовами й стратегічними завданнями розвитку цих країн.

Саме тому слід вважати, що європейський шлях розвитку України, декларований як набуття членства в Європейському Союзі, обумовлює необхідність порівняння рівнів її демоєкономічного розвитку з аналогічними показниками, що відображають стандарти ЄС у галузі демографії та економіки. Причому у коротко- й середньостроковому періодах таке порівняння має здійснюватися не лише із середніми показниками щодо співтовариства, але й, що більш значуще, з показниками розвитку тих країн-членів ЄС, які мають схожі з Україною початкові умови соціально-економічного розвитку та тісно пов'язані між собою частковими демографічними процесами, які мають найбільший прояв у стані національного ринку праці. Досягнення Україною рівнів показників країни-базис порівняння за таких умов слід розглядати як критерій вирішення першочергових завдань.

Серед країн ЄС Польща є однією з небагатьох країн, яка на початку свого руху до ЄС мала значну кількість схожих з Україною вихідних позицій. Перш за все йдеться про подібність політичних, демографічних та економічних процесів, які відбувалися в країнах майже одночасно, зокрема про зміну державного устрою, роздержавлення й приватизацію, розвиток приватної власності та підприємництва. Крім того, Україну з Польщею тісно пов'язує спільність багатьох історичних подій та географічних кордонів. Останніми роками Україна є основним донором польського ринку праці, поставляючи як підготовлену робочу силу, так і молодь, яка мігрує в Польщу для отримання вищої освіти.

Розглянемо, як відбувався розвиток демоєкономічних процесів в обох країнах. Під час здійснення аналітичного огляду в дослідженні щодо показників, які не мають розбіжностей в методиках обліку та розрахунку, будуть використані офіційні дані державних органів статистики відповідних країн; щодо показників, які мають розбіжності в методиках обліку, розрахунку або взагалі не розраховуються державними статистичними органами, будуть використані дані міжнародних організацій, зокрема МОП, ООН.

На рис. 1 відображено динаміку чисельності наявного населення України та Польщі у 2000–2017 рр.

Як засвідчує інформація, наведена на рис. 1, населення України за своєю чисельністю суттєво перевищувало населення Польщі у 2000 р. (+29,2%). За період дослідження, а

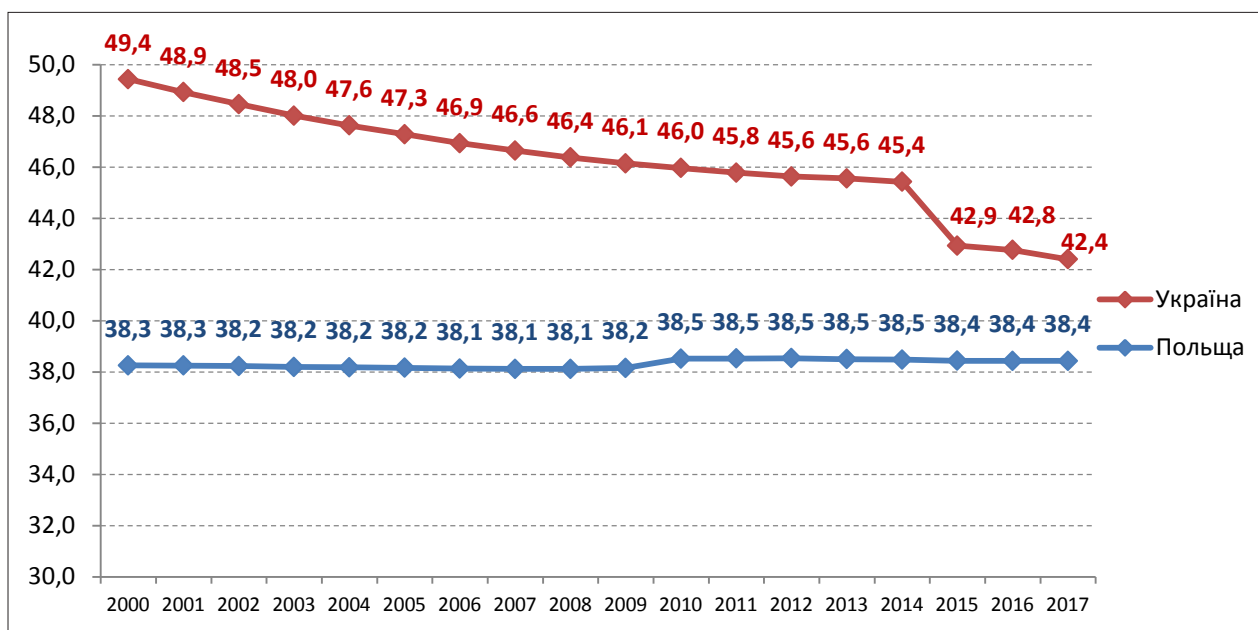


Рис. 1. Динаміка чисельності наявного населення України та Польщі у 2000–2017 рр., млн. осіб

Джерело: побудовано авторами на основі джерел [9; 10]

саме за 17 років, ситуація суттєво змінилась, адже різниця між чисельністю наявного населення України та Польщі скоротилася більш ніж втричі, склавши 10,4%. З рис. 1 також видно, що зазначені зміни відбулися саме за рахунок скорочення населення України з 49 429 тис. осіб у 2000 р. до 42 386,4 тис. осіб у 2017 р., або на 14,25%. Чисельність населення Польщі у цей час залишалася стабільною за незначного зростання загалом впродовж 17 років з 38 256 тис. осіб до 38 433,6 тис. осіб (+0,4%).

Отже, зменшення чисельності наявного населення України мало систематичний характер, а щорічні темпи скорочення населення перебували в межах 0,18–1,02% (без урахування 2015 р., коли відбулося виключення з розрахунків чисельності населення України мешканців анексованих територій Криму, Луганської та Донецької областей).

У Польщі, на відміну від України, річні темпи зміни населення були як від'ємними, так і додатними, а також не мали таких суттєвих кількісних коливань. Найбільш суттєвим було зростання чисельності наявного населення у 2009 р. (+0,95%), що пояснюється прийняттям в Польщі рішення про збільшення виплат на дитину на 47%. Варто зазначити, що у 2008 р., за оцінками фахівців ООН [11], Польщі пророкували скорочення населення до 37,6 млн. осіб у 2015 р., але завдяки відповідним програмам розвитку їй, як і іншим країнам ЄС, вдалося якщо не повністю подолати негативні тенденції зміни чисельності населення, то суттєво вплинути на несприятливі прогнози. Для України прогнози справдилися більше ніж на 100%.

Зменшення чисельності наявного населення відбулося за рахунок перевищення кількості померлих над кількістю живонароджених впродовж 2000–2017 рр. При цьому смертність в Україні перевищує відповідний показник в Польщі більш ніж на 50%.

Зауважимо, що з 2008 р. смертність в Україні почала зменшуватись, а у 2011 р. досягла свого мінімуму, а саме 14,5 осіб на 1 000 осіб наявного населення. В цей же період спостерігалось підвищення народжуваності. Такі позитивні тенденції втрималися недовго, а вже у 2013 р. показники народжуваності й смертності в Україні почали погіршуватись.

Водночас народжуваність в Україні з 2008 р. перевищує аналогічний показник у Польщі. Однак за рахунок високої смертності в Україні, яка не зазнає суттєвих позитивних змін, природний приріст населення не відбувався впродовж усього періоду дослідження, на відміну від західного сусіда. Як видно з рис. 2, в Польщі у 2000–2017 рр. спостерігається хвилеподібна зміна природного приросту населення з позитивними значеннями у 2000–2001 рр. та 2006–2012 рр., а також незначними від'ємними значеннями в інші періоди.

Чисельність наявного населення країни залежить, зокрема, від міграційних процесів, в яких активну участь беруть як українці, так і поляки. Українці виїжджають на заробітки до Канади, Америки, Польщі, інших країн Європи. До України ж в пошуках кращого життя мігрують громадяни переважно азійських країн. Поляки останнім часом також шукають більшого заробітку за кордоном, оскільки ринок праці Польщі наповнює дешева робоча сила з країн Східної Європи, зокрема з України. Варіант збільшення наявного населення за рахунок біженців з Близького Сходу та Північної Африки польська влада нині вважає неприйнятним.

В дослідженні не враховані міграційні аспекти демографічної проблеми у зв'язку з відсутністю достовірної інформації щодо міграційних потоків в Україну та з України.

Якість життя українців обумовлює, окрім високої смертності, значно меншу середню очікувану тривалість життя при народженні порівняно з поляками (рис. 3).

Хоча потрібно зазначити, що як у Польщі, так і в Україні спостерігаються стабільні позитивні зміни за цим демографічним критерієм.

Щодо структури населення обох країн, то вона не має суттєвих відмінностей. Так, частка жінок у населенні України коливалася від 53,3% у 2000 р. до 53,7% у 2007–2011 рр. Частка жінок у населенні Польщі є дещо меншою, а коливання в структурі також є меншими: від 51,5% у 2000–2001 рр. до 51,7% у 2006–2009 рр. [9; 10].

Аналіз вищенаведених демографічних показників дає змогу зробити висновки, що впродовж 2000–2017 рр. демографічна

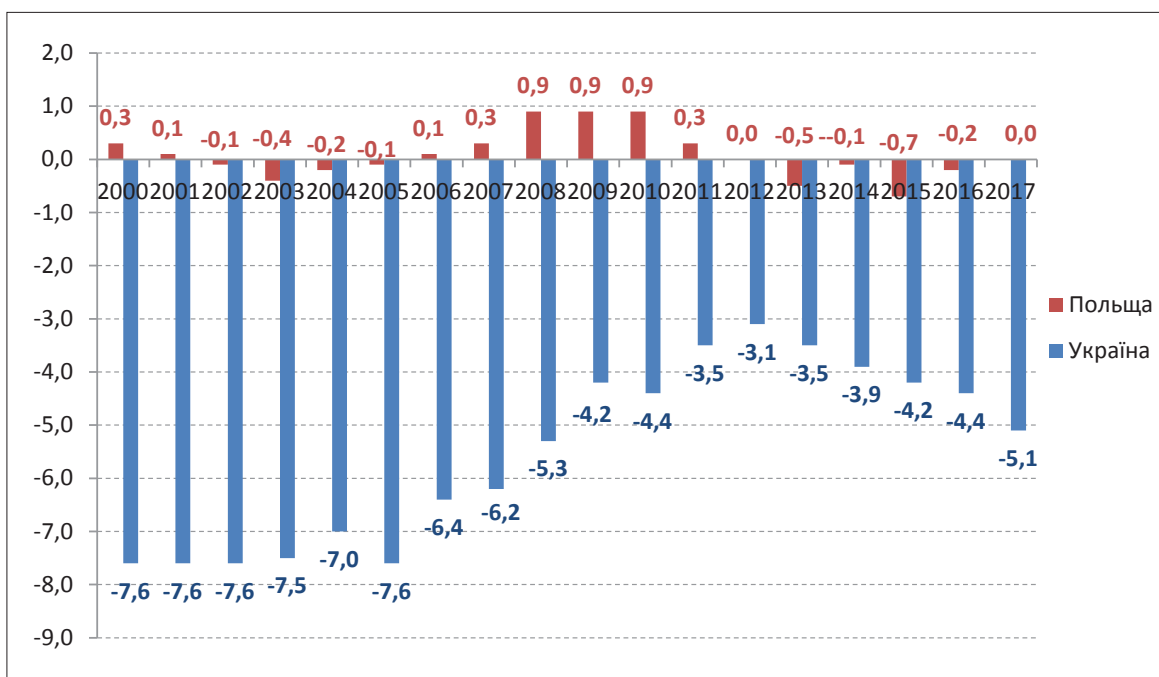


Рис. 2. Динаміка коефіцієнтів природного приросту (+), скорочення (-) населення України та Польщі у 2000–2017 рр., 0/00

Джерело: побудовано авторами на основі джерел [9; 10]

ситуація в Україні щодо кількісного складу населення систематично погіршувалася, а передумов для її покращення не спостерігається. На відміну від України, аналогічним демографічним показникам Польщі притаманний хвилеподібний характер змін, за якого роки погіршення змінювалися роками покращення, отже, загалом демографічна ситуація залишається задовільною.

Аналіз вікової структури населення Польщі та України (табл. 1) свідчить про однакову динаміку частки осіб працездатного віку в обох країнах: до 2010 р. включно спостерігається її зростання, а з 2011 по 2017 рр. – скорочення. При

цьому потрібно зауважити, що в Польщі частка осіб працездатного віку в усі роки дослідження перевищувала аналогічний показник в Україні, а максимального свого значення у 71,31% досягла у 2010 р. У 2017 р. частка осіб працездатного віку в Польщі складала 68,42%, а в Україні – 68,05%.

За часткою осіб до 14 років тенденції в країнах є різними. В Україні частка осіб зазначеної категорії скорочувалась лише до 2008 р., а в подальші роки спостерігаємо незначне, але постійне її зростання до рівня 15,49% у 2017 р. У Польщі за роки дослідження частка осіб до 14 років в результаті постій-

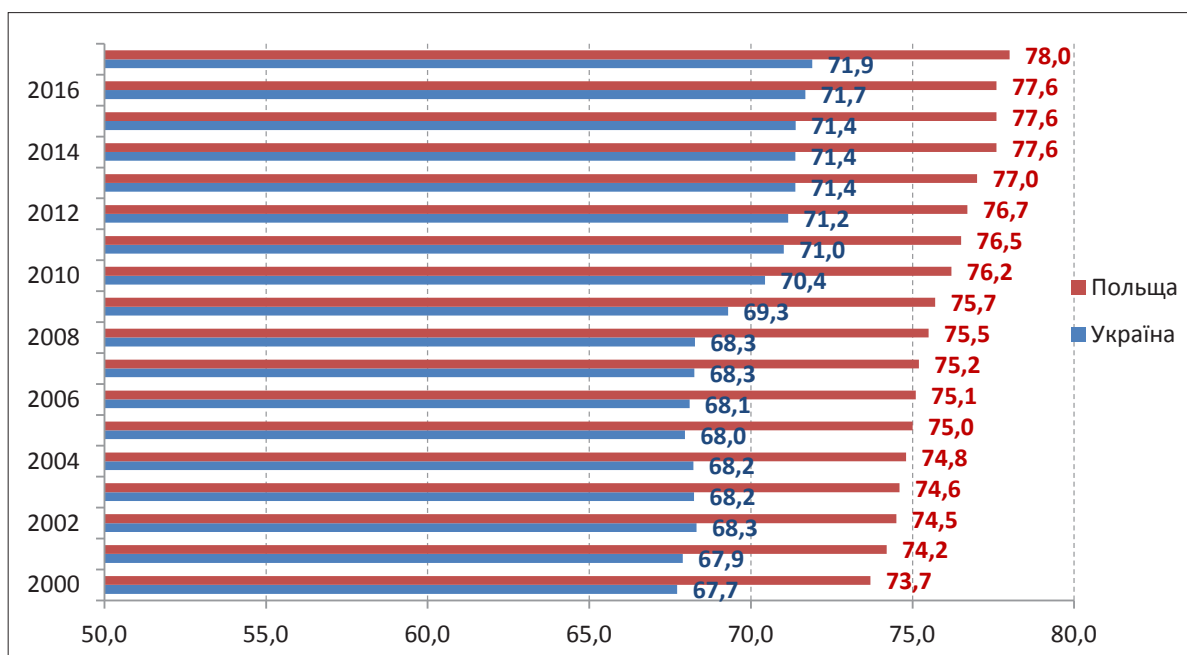


Рис. 3. Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні та Польщі у 2000–2017 рр., років

Джерело: побудовано авторами на основі джерел [9; 10]

Динаміка окремих демографічних показників України та Польщі у 2005–2017 рр.

Рік	Населення віком 0–14 років, %		Населення віком 15–64 років, %		Економічний коефіцієнт навантаження	
	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна
2005	16,61	14,62	70,31	69,48	0,422	0,439
2006	16,19	14,33	70,63	69,62	0,416	0,436
2007	15,86	14,60	70,93	69,81	0,410	0,432
2008	15,61	14,10	71,17	69,99	0,405	0,429
2009	15,40	14,11	71,30	70,11	0,403	0,426
2010	15,22	14,13	71,31	70,16	0,402	0,425
2011	15,18	14,32	71,07	69,98	0,407	0,429
2012	15,08	14,47	70,78	69,83	0,413	0,432
2013	14,96	14,61	70,44	69,66	0,420	0,436
2014	14,89	14,80	70,01	69,41	0,428	0,441
2015	14,88	15,06	69,51	69,05	0,439	0,448
2016	14,80	15,23	69,01	68,61	0,449	0,458
2017	14,82	15,49	68,42	68,05	0,461	0,469

Джерело: побудовано авторами на основі джерела [12]

ного скорочення зменшилась майже на 2%, а саме з 16,61% у 2005 р. до 14,82% у 2017 р. Одночасно в Україні відбувається постійне зростання кількості осіб непрацездатного віку в розрахунку на одну особу працездатного віку (економічний коефіцієнт навантаження). Аналогічна ситуація спостерігається в Польщі. Ця тенденція обумовлена зростанням частки населення віком понад 65 років в обох країнах. У 2017 р. економічний коефіцієнт навантаження склав 0,461 у Польщі та 0,469 в Україні.

Динаміка показника «частка участі робочої сили (15+)» в Україні та Польщі за 2005–2017 рр. (рис. 4) свідчить про те, що населення України є більш активним, оскільки частка людей, які працюють та мають бажання працювати, в Україні впродовж досліджуваного періоду значно перевищує частку аналогічної категорії населення в Польщі.

Максимального значення по Україні цей показник досяг у 2013 р., склавши 65%, тоді як у Польщі частка участі робочої сили (15+) мала найвище значення в 56,4% у 2017 р. За даними діаграми чітко простежується тенденція постійного скорочення розриву в частці участі робочої сили (15+) в Україні та Польщі із 7,3% у 2005 р. до 5,6% у 2017 р.

Різницями для Польщі та України є тенденції зміни зайнятості населення. Так, відсоток зайнятого працездатного населення України зростав з 2005 р. по 2013 р. (за винятком 2009 р.) з 57,8% до 60,2%. З 2014 р. спостерігаємо зменшення зайнятості до 56,1% у 2017 р. В Польщі зайнятість населення за 2005–2017 рр. зросла із 45,2% до 53,7% [14].

Зміни зайнятості працездатного населення Польщі та України відбулися одночасно зі змінами рівня його безробіття (рис. 5). Так, безробіття в Україні впродовж 2005–2013 рр. мало

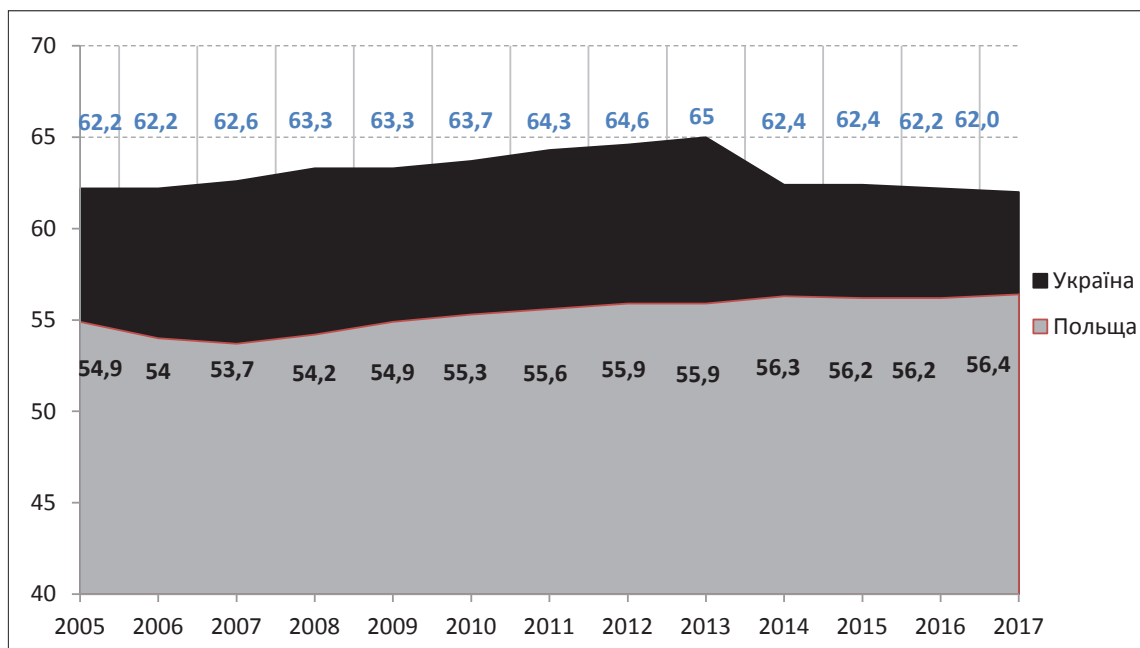


Рис. 4. Динаміка показника «частка участі робочої сили (15+)» в Україні та Польщі у 2005–2017 рр., %

Джерело: побудовано авторами на основі джерела [13]

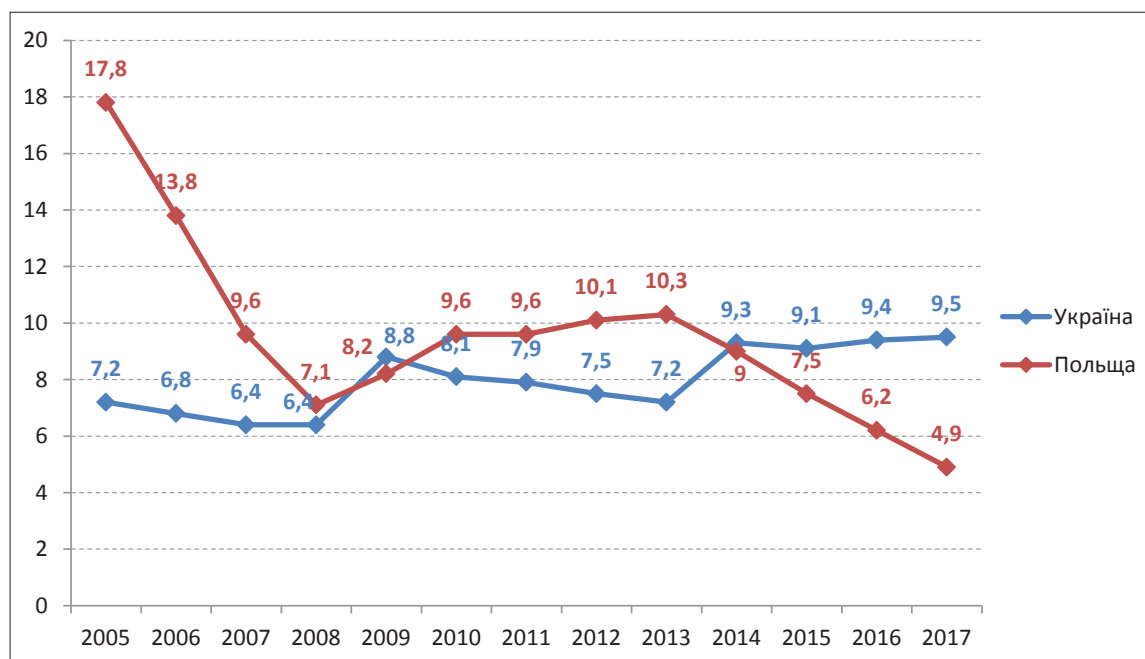


Рис. 5. Динаміка рівнів безробіття населення (15+) України та Польщі у 2005–2017 рр., %

Джерело: побудовано авторами на основі джерела [15]

стійку тенденцію до скорочення (за винятком кризового 2009 р.), але з 2014 р. показник тільки зростав, досягши у 2017 р. позначки в 9,5%, що є найбільшим значенням за досліджуваній період. Щодо Польщі, то варто зазначити, що впродовж 2005–2017 рр. країна досягла скорочення рівня безробіття майже в 3 рази, а саме із 17,8% до 4,9%.

Динаміка ВВП (рис. 6) характеризує невтішну для України економічну ситуацію: за однакових тенденцій зміни в часі (збільшення – зменшення) рівень ВВП на душу населення в Польщі є в рази вищим, ніж в Україні.

Якщо у 2000 р. різниця між рівнями ВВП складала близько 4 тис. дол. США, то у 2017 р. – вже понад 10 тис. дол. США, тобто розбіжності за економічними показниками розвитку між Україною та країною ЄС з кожним роком зростають.

**Висновки і пропозиції.** Аналіз довгострокової динаміки основних демо економічних показників України та Польщі дає змогу зробити такі висновки:

- тенденції демографічних та економічних показників в Україні, на відміну від Польщі (країни-члену ЄС), переважно є негативними з наростанням проблем у сфері відтворення населення та сфері економічного розвитку країни як бази для подолання перших (зменшуються доходи на душу населення);
- виявлені тренди демонструють відсутність в Україні необхідних для соціально-економічного розвитку за стандартами ЄС демо економічних змін.

Подальші перспективи цього напрямку досліджень автори вбачають у детальному аналізі демографічних програм розвитку Польщі, реалізація яких забезпечила країні позитивні

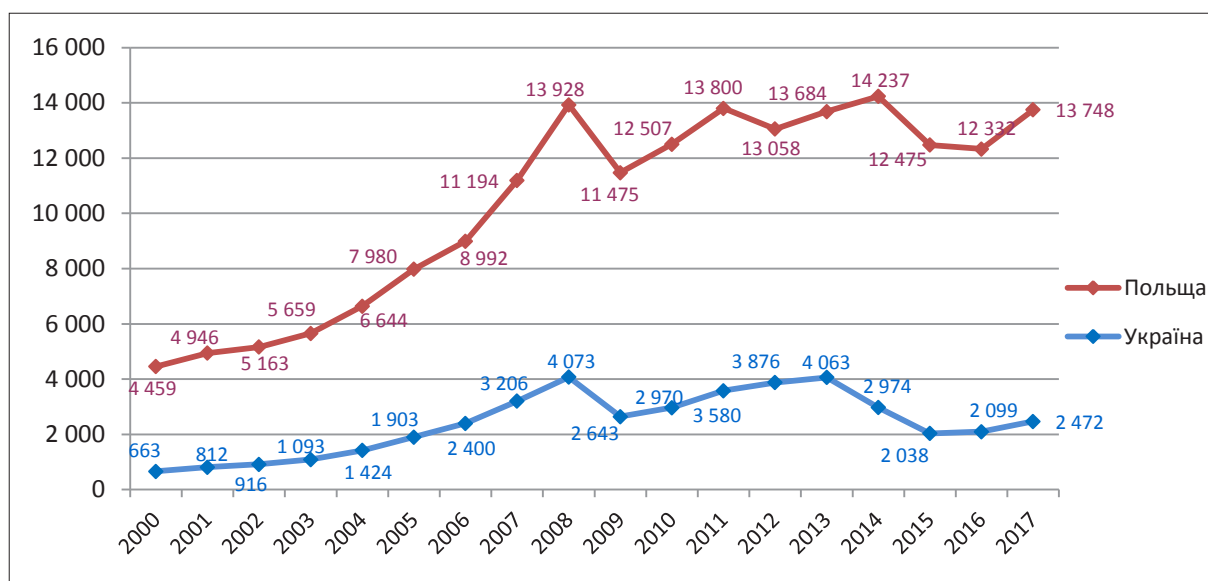


Рис. 6. Динаміка ВВП на душу населення України та Польщі у 2000–2017 рр., дол. США

Джерело: побудовано авторами на основі джерела [16]

тенденції демоекономічного розвитку й щорічне посилення позицій серед інших країн-членів ЄС. Врахування такого досвіду є корисним щодо розроблення й коригування стратегії розвитку України стосовно демографічної складової частини.

### Література:

1. Кирпичов В.В. Моделирование демоэкономических связей в системе «население – экономика». *Теория и практика общественного развития*. 2012. № 4. URL: <http://teoria-practica.ru/vipusk-4-2012> (дата звернення: 21.03.2020).
2. Попков Ю.С. Математическая демоэкономика. Макросистемный подход. Москва : Ленанд, 2013. 560 с.
3. Чепелевська Л.А., Ященко Ю.Б., Кондратиук Н.Ю., Семениук О.А. Стан демографічної ситуації в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Україна. Здоров'я нації*. 2012. № 3. С. 251–256.
4. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку : монографія / за ред. Е.М. Лібанової. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2016. 328 с.
5. Лібанова Е.М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 2. С. 11–26.
6. Крімер Б.О. Трансформація народжуваності в Україні на ранніх етапах демографічного переходу. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 2. С. 67–81.
7. Левчук Н.М. *Здоров'я і тривалість життя в Україні у контексті формування передумов інноваційної зайнятості. Демографія та соціальна економіка*. 2017. № 1. С. 54–65.
8. Рынгач Н.А. Экономический эквивалент потерь вследствие преждевременной смертности в Украине. *Демография и социальная экономика*. 2016. № 2. С. 39–49.
9. Демографічна та соціальна статистика. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 14.03.2020).
10. State service of statistics of Poland. URL: <http://stat.gov.pl/en/basic-data> (дата звернення: 16.03.2020).
11. Human Development Report 2007/2008. Fighting solidarity in a divided world. URL: [http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/268/hdr\\_20072008\\_en\\_complete.pdf](http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/268/hdr_20072008_en_complete.pdf) (дата звернення: 15.03.2020).
12. Population ages 15–64 (% of total). The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.1564.TO.ZS?locations=PL-UA&view=chart> (дата звернення: 02.04.2020).
13. Labour force participation rate (%). ILO. URL: [https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?\\_afLoop=1540267917460929&\\_afWindowMode=0&\\_afWindowId=raotu538z\\_201#%40%40%3F\\_afWindowId%3Draotu538z\\_201%26\\_afLoop%3D1540267917460929%26\\_afWindowMode%3D0%26\\_adf.ctrl-state%3Draotu538z\\_273](https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?_afLoop=1540267917460929&_afWindowMode=0&_afWindowId=raotu538z_201#%40%40%3F_afWindowId%3Draotu538z_201%26_afLoop%3D1540267917460929%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Draotu538z_273) (дата звернення: 08.04.2020).
14. Employment to population ratio (%) / ILO. URL: [https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/age21.jspx?\\_afLoop=1540267917460929&\\_afWindowMode=0&\\_afWindowId=raotu538z\\_201#%40%40%3F\\_afWindowId%3Draotu538z\\_201%26\\_afLoop%3D1540267917460929%26\\_afWindowMode%3D0%26\\_adf.ctrl-state%3Draotu538z\\_273](https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/age21.jspx?_afLoop=1540267917460929&_afWindowMode=0&_afWindowId=raotu538z_201#%40%40%3F_afWindowId%3Draotu538z_201%26_afLoop%3D1540267917460929%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Draotu538z_273) (дата звернення: 11.04.2020).
15. Unemployment rate (%) / ILO. URL: [https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?\\_afLoop=1540267917460929&\\_afWindowMode=0&\\_afWindowId=raotu538z\\_201#%40%40%3F\\_afWindowId%3Draotu538z\\_201%26\\_afLoop%3D1540267917460929%26\\_afWindowMode%3D0%26\\_adf.ctrl-state%3Draotu538z\\_273](https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?_afLoop=1540267917460929&_afWindowMode=0&_afWindowId=raotu538z_201#%40%40%3F_afWindowId%3Draotu538z_201%26_afLoop%3D1540267917460929%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Draotu538z_273) (дата звернення: 11.04.2020).
16. Gross domestic product: Total and per capita, current and constant prices, annua. UNCTAD. URL: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx> (дата звернення: 15.04.2020).
17. Economic relations in the system “population – economy”. *Teoriya i praktika obschestvennogo razvitiya*, no 4. Available at: <http://teoria-practica.ru/vipusk-4-2012> (accessed: 21 March 2020).
18. Popkov Yu.S. (2013). *Matematicheskaya demoekonomika. Makrosistemnyy podhod* [Mathematical demoeconomy. Macro-system approach]. Moskva : Lenand, 560 p. (in Russian)
19. Chepelevska L.A., Yashchenko Yu.B., Kondratiuk N.Iu., Semeniuk O.A. (2012). Stan demografichnoi sytuatsii v Ukraini: problem ta shliakhy yikh vyrishennia [The state of the demographic situation in Ukraine: the problems and ways of their solution]. *Ukraina. Zdorovia natsii*, no. 3, pp. 251–256. (in Ukrainian)
20. Libanova E.M. ed. (2016). *Liudskiy rozvytok v Ukraini. Innovatsiini vydy zainiatosti ta perspektyvy yikh rozvytku* [Human development in Ukraine. Innovative types of employment and prospects for their development]. Kyiv : Instytut demografii ta sotsialnykh doslidzhen im. M.V. Ptukhy NAN Ukrainy, 328 p. (in Ukrainian)
21. Libanova E.M. (2018). Zovnishni trudovi mihratsii ukraintziv: mashtaby, prychny, naslidky [External labor migration of Ukrainians: scale, causes, consequences]. *Demohrafiya ta sotsialna ekonomika*, no. 2, pp. 11–26. (in Ukrainian)
22. Krimer B.O. (2018). Transformatsiia narodzhuvanosti v Ukraini na rannikh etapakh demografichnoho perekhodu [Transformation of birthrate in Ukraine in the early stages of demographic transition]. *Demohrafiya ta sotsialna ekonomika*, no. 2, pp. 67–81. (in Ukrainian)
23. Levchuk N.M. (2017). Zdorovia i tryvalistzhyttia v Ukraini u konteksti formuvannia peredumov innovatsiinoi zainiatosti [Health and life expectancy in Ukraine in the context of the formation of prerequisites for innovative employment]. *Demohrafiya ta sotsialna ekonomika*, no. 1, pp. 54–65. (in Ukrainian)
24. Ryingach N.A. (2016). Ekonomicheskyy ekvivalent poter vsledstvie prezhdevremennoy smertnosti v Ukraine [The economic equivalent of losses due to premature mortality in Ukraine]. *Demohrafiya ta sotsialna ekonomika*, no 2, pp. 39–49. (in Russian)
25. *Demohrafichna ta sotsialna statystyka* [Demographic and social statistics]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 14 March 2020).
26. State service of statistics of Poland. URL: <http://stat.gov.pl/en/basic-data> (accessed: 16 March 2020).
27. Human Development Report 2007/2008. Fighting solidarity in a divided world. URL: [http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/268/hdr\\_20072008\\_en\\_complete.pdf](http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/268/hdr_20072008_en_complete.pdf) (accessed: 15 March 2020).
28. Population ages 15–64 (% of total). The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.1564.TO.ZS?locations=PL-UA&view=chart> (accessed: 2 April 2020).
29. Labour force participation rate (%). ILO. URL: [https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?\\_afLoop=1540267917460929&\\_afWindowMode=0&\\_afWindowId=raotu538z\\_201#%40%40%3F\\_afWindowId%3Draotu538z\\_201%26\\_afLoop%3D1540267917460929%26\\_afWindowMode%3D0%26\\_adf.ctrl-state%3Draotu538z\\_273](https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?_afLoop=1540267917460929&_afWindowMode=0&_afWindowId=raotu538z_201#%40%40%3F_afWindowId%3Draotu538z_201%26_afLoop%3D1540267917460929%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Draotu538z_273) (accessed: 8 April 2020).
30. Employment-to-population ratio (%) / ILO. URL: [https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/age21.jspx?\\_afLoop=1540267917460929&\\_afWindowMode=0&\\_afWindowId=raotu538z\\_201#%40%40%3F\\_afWindowId%3Draotu538z\\_201%26\\_afLoop%3D1540267917460929%26\\_afWindowMode%3D0%26\\_adf.ctrl-state%3Draotu538z\\_273](https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/age21.jspx?_afLoop=1540267917460929&_afWindowMode=0&_afWindowId=raotu538z_201#%40%40%3F_afWindowId%3Draotu538z_201%26_afLoop%3D1540267917460929%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Draotu538z_273) (accessed: 11 April 2020).
31. Unemployment rate (%) / ILO. URL: [https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?\\_afLoop=1540267917460929&\\_afWindowMode=0&\\_afWindowId=raotu538z\\_201#%40%40%3F\\_afWindowId%3Draotu538z\\_201%26\\_afLoop%3D1540267917460929%26\\_afWindowMode%3D0%26\\_adf.ctrl-state%3Draotu538z\\_273](https://www.ilo.org/ilostat/faces/oracle/webcenter/portalapp/pagehierarchy/Page21.jspx?_afLoop=1540267917460929&_afWindowMode=0&_afWindowId=raotu538z_201#%40%40%3F_afWindowId%3Draotu538z_201%26_afLoop%3D1540267917460929%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Draotu538z_273) (accessed: 11 April 2020).
32. Gross domestic product: Total and per capita, current and constant prices, annua. UNCTAD. URL: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx> (accessed: 15 April 2020).

### References:

1. Kirpichov V.V. (2012). Modelirovanie demoeconomicheskikh svyazey v sisteme “naselenie – ekonomika” [Modeling of demoeconomic relations in the system “population – economy”].

**Аннотация.** Целью статьи является определение общих демоэкономических тенденций в Украине, их оценивание в контексте создания объективных предпосылок для социально-экономического развития страны по стандартам ЕС (на примере протекания демоэкономических процессов в Польше). Предложен выбор базы межстранового сравнения с учетом европейского вектора развития Украины, сходства социально-экономических процессов со странами-членами ЕС, тесноты связей в развитии национальных рынков труда. Определено, что достижение Украиной уровней показателей страны-базы сравнения при таких условиях следует рассматривать как критерий решения первоочередных заданий развития. Динамический анализ выборки демоэкономических показателей Украины и выбранной для сравнения страны-члена ЕС (Польши) показал отсутствие в стране необходимых для социально-экономического развития по стандартам ЕС демоэкономических изменений.

**Ключевые слова:** демографические факторы, демоэкономика, межстрановое сравнение, Украина, Польша, демоэкономические показатели.

**Summary.** The purpose of the article is to identify the general demoeconomic trends in Ukraine, to evaluate them in the context of creating objective prerequisites for the country to achieve the European vector of development (by the example of demoeconomic processes running in Poland). The interrelation between demographic and economic factors of the country's development is described. There are determined the importance of making more active research UN the field of demoeconomy for overcoming the threats and dangers of the business environment and achievement of national security of the country. The existence of a scientific gap in the application of inter-country comparison in the study of demoeconomic processes has been established. The choice of the basis for such a comparison is proposed based on the consideration of the European vector of Ukraine's development, the similarity of the conditions of its socio-economic development with the EU member states, the tightness of ties in the development of national labor markets. It is stressed that achievement of Ukraine by the levels of indicators of the country-base of comparison under such condition should be considered as criteria for solving the priority tasks of development. Dynamic analysis of a sample of key demoeconomic indicators of Ukraine and Poland, what selected for comparison like the EU-country, for 2000–2017 showed the predominantly negative trends in the interaction of demographic and economic subsystems in Ukraine, and their stable positive development in Poland. The revealed trends demonstrate the absence of demoeconomic changes in Ukraine needed for social and economic development according to EU standards. It was stated that in Poland, unlike Ukraine, conditions for the development of human potential at the national level were formed for many years, which enabled to ensure a significant increase in the productivity of the economic system and create a solid foundation for its further development. So, for developing and adjusting the strategic directions of Ukraine's development as part of the demographic component, it is expedient to use the experience of Poland in implementing its demographic programs.

**Keywords:** demographic factors, demoeconomic, inter-country comparison, Ukraine, Poland, demoeconomic indicators.